

Rudolf (Rolf) Leonard is geboren op 27 juli 1923 in Zaandam. Hij was de zoon van Bernard Eisendrath en Sortine Selma Juchenheim. Zijn vader vestigde zich in mei 1914 vanuit het Militair Hospitaal te Amsterdam in Zaandam, eerst als 'officier van gezondheid', later als arts. Rolf had drie zussen, Iris, Maja en Lidy.

De kinderen Eisendrath bezochten het Gemeentelijk Lyceum in Zaandam. Iris en Lidy ronden daar het gymnasium af. Maja stopte, na een paar keer te zijn blijven zitten, na de derde klas HBS. Ook Rolf ging naar de HBS. Met ingang van 1 september 1941 mochten joodse kinderen alleen scholen bezoeken die uitsluitend voor joodse leerlingen waren bestemd. Rudolf ging daarom nog een jaar naar het Joods Lyceum in Amsterdam.

Rudolf was verkenner bij groep 1 in Zaandam. Zijn zus Maja werd hier akela. In januari 1933 werd in Zaandam het initiatief genomen om een afdeling Zaandam van het Nederlandse Padvindstersgilde (NPG) op te richten. Hiervoor werd een propaganda avond georganiseerd met hulp van padvindsters uit Amsterdam. Zijn moeder Selma werd presidente (voorzitster) van de afdeling Zaandam. Een jaar later werd een eigen clubgebouw geopend. Het aantal leden groeide van 8 naar 84. Selma trad in februari 1939 af als voorzitster. De zussen Iris, Maja en Lidy waren padvindster bij deze afdeling.

De Eisendraths herbergden in 1934 enkele uit Duitsland gevluchte joodse scouts, Helmuth Jacobi en Hans Hattenbach. Beiden zouden de oorlog overleven door tijdig naar een ander land te vertrekken.

Bernard Eisendrath werd lid van de Joodsche Raad en kreeg daar inzicht in het lot van de te deporteren joodse bevolking'. Hij benam zichzelf op 4 oktober 1942 met gif het leven. Hij was, voor zover bekend, de enige joodse Zaankanter die deze beslissing nam.

Rudolf, was alleen uit Amsterdam weggevlucht. Hij werd echter, onderweg naar Zwitserland, op 22 juni 1943 in Parijs gearresteerd en via onder meer concentratiekamp Dachau naar Dora-Mittelbau gestuurd. Dora was een buitenkamp van concentratiekamp Buchenwald. Het bevond zich ondergronds om veilig te zijn tegen bomaanvallen. Er werd daar aan V-wapens gewerkt, geheime wapens die Hitler de eindoverwinning zouden moeten brengen. Een groot deel van de gevangenen verbleef dag en nacht onder de grond. De mijngangen, Stollen, werden 'Todesstollen' genoemd. Rudolf Eisendrath bezweek in Dora-Mittelbau op 7 maart 1944, zes maanden na zijn zusters en zijn moeder. Hij was 20 jaar oud.

Sortine Eisendrath dook niet lang na de dood van haar man onder met de andere kinderen. Maja Eisendraht zat ondergedoken bij de familie Van Pelt in Berg en Dal. Ze sprak met de SD'er Gerritsen over haar positie en over die van haar familie zonder door te hebben wat voor figuur hij was. Zij werd in mei of juni 1943 opgepakt en als gevolg ervan ook haar beide zussen. Iris zat ondergedoken in Utrecht en Lidy in Amsterdam toen ze werden gepakt. Via de gevangenis aan de Amstelveenscheweg en de Hollandsche Schouwburg werden ze als strafgeval naar Kamp Westerbork gedeporteerd.

Maja Eisendrath ging vanuit kamp Westerbork op dinsdag 6 juli 1943 naar vernietigingskamp naar Sobibor en werd op 9 juli 1943 vermoord. Ze behoorde tot de laatsten van de 71 Zaankanters die in 1943 op transport gingen naar Sobibor. In de wetenschap dat haar dochters waren gearresteerd, meldde een wanhopige Sortine zich bij de politie. Ze hoopte met hen te worden herenigd in Kamp Westerbork. Dat mislukte. Ze vertrok op dinsdag 24

augustus 1943 naar vernietigingskamp Auschwitz-Birkenau. Zij stierf drie dagen later, onmiddellijk na aankomst in vernietigingskamp Auschwitz-Birkenau, op 27 augustus 1943. Iris en Leonie Eisendrath werden op Koninginnedag, 31 augustus, naar Auschwitz gestuurd, met een transport van ruim duizend mensen. Zij stierven drie dagen na vertrek, op 3 september 1943, in de gaskamer.

In 2022 werden zeven stolpersteine geplaatst bij de Botenmakersstraat 108 in Zaandam voor de familie Eisendrath.

Meer informatie

[Sortine Selma Eisendrath-Juchenheim \(oorlogsgravenstichting.nl\)](https://www.oorlogsgravenstichting.nl/)

[Sortine Selma Eisendrath-Juchenheim \(joodsmonument.nl\)](https://www.joodsmonument.nl/)

[Iris Harriët Eisendrath \(oorlogsgravenstichting.nl\)](https://www.oorlogsgravenstichting.nl/)

[Iris Harriët Eisendrath \(joodsmonument.nl\)](https://www.joodsmonument.nl/)

[Leonie Emma Eisendrath \(oorlogsgravenstichting.nl\)](https://www.oorlogsgravenstichting.nl/)

[Leonie Emma Eisendrath \(joodsmonument.nl\)](https://www.joodsmonument.nl/)

[Maja Fredrika Eisendrath \(oorlogsgravenstichting.nl\)](https://www.oorlogsgravenstichting.nl/)

[Maja Frederika Eisendrath \(joodsmonument.nl\)](https://www.joodsmonument.nl/)

[Rudolf Leonard Eisendrath \(oorlogsgravenstichting.nl\)](https://www.oorlogsgravenstichting.nl/)

[Rudolf Leonhard Eisendrath \(joodsmonument.nl\)](https://www.joodsmonument.nl/)

[Historicus Peter Heere Ridder in de Orde van Oranje-Nassau | De Orkaan](https://www.oorlogsgravenstichting.nl/)

[Eisendrath \(Bernard\) - Joods Monument Zaanstreek](https://www.oorlogsgravenstichting.nl/)

[Leijdesdorff \(Sara/Pim\) - Joods Monument Zaanstreek](https://www.oorlogsgravenstichting.nl/)

[De onderduik Joden die van elders in Nijmegen onderdoken v0200.pdf \(oorloginnijmegen.nl\)](https://www.oorlogsin nijmegen.nl/)

[Botenmakersstraat 108, Zaandam](https://www.oorlogsgravenstichting.nl/)

[Eisendrath Stories - The History of the Eisendrath Family > Nathan Eisendrath emigrates](https://www.oorlogsgravenstichting.nl/)

[De Zaanlander » 30 jan 1933 - Art. 11 | Delpher](https://www.oorlogsgravenstichting.nl/)

[De Zaanlander » 13 maa 1936 - Art. 89 | Delpher](https://www.oorlogsgravenstichting.nl/)

[De Zaanlander » 12 mei 1937 - Art. 71 | Delpher](https://www.oorlogsgravenstichting.nl/)

[De Zaanlander » 13 feb 1939 - Art. 37 | Delpher](https://www.oorlogsgravenstichting.nl/)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.